

හා ගලකින් ඇදවැටීම හේතුවෙන් සම්මුඛ වන අසුරු ලෝකයක් ගැන කියවෙන්නේ ඇලිස් දුටු විස්මලන්තය නම් කෘතියේ ය. මෙහි යටිපෙළ අරුත ගැන කෙතරම් නම් විවරණ සපයා ඇත් ද යන්න ඒ පිළිබඳ ව අන්තර්ජාලයේ සෙවුම් කරන විට පෙනී යයි. මායාකාරී කේක්ශෙඩ්න්, රහස් දොරවලක්, විරිත්තන බලලුන් සහ ගී ගයන කැසුබැවුන්ද මුණගැසෙන ලුවිස් කැරොල්ගේ ෆැන්ටසිමය කථාන්දරය වැන්නක් එය මුල්වරට පළවෙන තුරු මුද්‍රණය වී නොතිබුණි. සියවසක් සහ අර්ධයකට ආසන්න කාලයක් තුළ සිනමාව, චිත්‍ර කලාව, බැලේ නර්තණයන් සහ පරිගණක ක්‍රීඩා පවා ඒ ඇසුරු කරමින් බිහි වී ඇත. ස්නායු රෝගී තත්ත්වයක් පවා ඒ නමින් නම් කෙරුණි. තවමත් ඒ ඇසුරු කරමින් බිහිවන සුවිශාල අනුකෘති සමූහය තව තවත් කියවීම් එක්කරයි. එදා මෙදා තුර සිටි විචාරකයන් සමූහයකගේ විත්තන ලෝකය පිරික්සීමෙන් මෙම ජනාදරයට පත් අනර්ඝ සයන හෝරාමය ළමා කෘතිය මත්ලෝලී සංස්කෘතිය පිළිබඳව දෘෂ්ඨාන්තයක්ද, බ්‍රිතාන්‍ය යටත්විජිතකරණයේ සදෘෂ්‍යයක්ද මතු නොව ෆ්‍රොයිඩ්‍යානු ශිෂ්ණ ඊර්ෂ්‍යාව නිවැරදි ව පසුනොකරන දැරියක් ගැන කථාන්දරයක්ද බවට පත්වන අයුරු වටහා ගත හැකි ය.

“වික්ටෝරියානු ලජ්ජාශීලයේ පළායාමත් මනෝවිශ්ලේෂණවාදයේ ඇරඹුමත් සමග එළිය දකින ඇලිස් දුටු විස්මලන්තය අවිනිසක ළමා කෘතියක් නොව බැරෑරුම් සහ ප්‍රබල සමාජ විවේචනයක් ගැප්කරගන්නක් බව පෙනී යයි.”

ඇලිස් දුටු විස්මලන්තය කෘතියේ නිරහංකාර උපත සිදුවන්නේ දස වියැති ඇලිස් ලිඩ්ල් සහ ඇගේ සොයුරියන් විනෝදවත් කිරීමට ඔවුන් සමග තේමස් නදියේ බෝට්ටු සවාරියට එක් ව හුන් වාල්ස් ඩොප්සන් නමැත්තෙකු ගත් උත්සාහයකිනි. එහි දී කියැවෙන පරිදි ලුවිස් කැරොල් නම් කතූනම යටතේ එය රචනා කිරීමට ඩොප්සන් ව උනන්දු කරවන්නේ ඇලිස් ය. ඇලිස් වූ කලී ඩොප්සන් ගණිතය ඉගැන්වීමේ යෙදුණු ඔක්ස්ෆර්ඩ් විදුහලට අයත් ක්‍රිස්තු දේවයේ පීඨාධිපතිවරයාගේ දියණිය වූ අතර ඔහු ශ්‍රේම සබඳතා පැවැත් වූ එකම දැරිය ඇය නොවූවා ය. මෙවැනි සබඳතාවයක් 21 වන සියවසේ පුද්ගලයෙකු බලවත් සේ අපහසුතාවයට පත්කිරීමට සමත් වන බව නොකිවමනා ය. ඩොප්සන්ගේ මෙකී සබඳතාවන් අරබයා බලවත් සේ නොකටයුතු දෙයක් සම්බන්ධයෙන් සාධක නැති වූණත් සිය සිහිනි මිතුරන් තුරුලේ තබාගනිමින් සහ (බොහෝවිට නිරුවතින්) ඔවුන් ව ඡායාරූපගතකරමින් විනෝදවත් වූ වැඩිහිටි පුද්ගලයෙකු පිළිබඳ ව සැකයෙන් තොර ව දැකීම දුෂ්කර ය.

වික්ටෝරියානු ලජ්ජාශීලයේ පළායාමත් මනෝවිශ්ලේෂණවාදයේ ඇරඹුමත් සමග එළිය දකින ඇලිස් දුටු විස්මලන්තය අවිනිසක ළමා කෘතියක් නොව බැරෑරුම් සහ ප්‍රබල සමාජ විවේචනයක් ගැප්කරගන්නක් බව පෙනී යයි. මෙහි පෙළ නැවත කියවීම හරහා “හා ගල” පිළිබඳ සංකල්ප රූපයේ පටන් “ඇය විසින් කුඩා දොරටුව දැකගැනීම පිණිස පසෙකට කරන තීරරෙද්ද” දක්වා ම ස්ත්‍රී ශරීරය හභවන රූපමය සංඥාවන් රැසක් විචාරකයන් විසින් හඳුනාගෙන ඇත. අගුළු සහ යතුරු ලිංගික ක්‍රියාවේ සංකේතයන් ලෙස සැලකේ. එසේම “දළඹුවා” ද යම්තරමක හෝ ශිෂ්ණමය හැඟවුම්කාරයක් විය නොහැකිද? නොවැළැක්විය හැකි පරිදි ම සමහරු ඇලිස්ගේ දිගුවන ගෙළ පුරුෂ ලිංග ප්‍රාණවත් වීමට එරෙහි ආදේශකමය උත්සාහයක් ලෙස දකිමින් ෆ්‍රොයිඩ්‍යානු ශිෂ්ණ ඊර්ෂ්‍යාව පිළිබඳ සංකල්පය මේ තුළ නිරූපණය වන අයුරු දක්වති. ඉක්බිති ඇය කුඩාවීමට පෙර සිදුකරන පවත් ගැසීම සහ ඇය අහල්

කීපයක් පමණක් වී සිටින විට ලුණුජලයේ නිකට තෙක් ගිලියාම; යන මේ ක්‍රියා ද්විත්වය ම නිශ්චිත වශයෙන් ම ස්වයං වින්දනාත්මක ප්‍රමෝදයක් ළඟාකරගන්නේ වෙයි.

නව අර්ථකථනයන් ඔස්සේ තවදුරටත්

වඩාත් ප්‍රබුද්ධ විචාරයන් තුළ ඇලිස්ගේ සචාර්ය හුදෙක් ම ලිංගිකමය සංකේතනයකට වැඩි යමක් වශයෙන් එනම් දැරියක් ළමාවියේ සිට නවයොවුන්විය හරහා වැඩිහිටි බව කරා එළඹීම නිරූපණය කිරීමක් ලෙස දකිති. අප විරවරියට දිගින් දිගට ම දැවැන්ත විපර්යාසයන්ට ලක්වන සිය සිරුර වටහා ගත නොහැකි වේ. ඇගේ ස්වයං ප්‍රතිරූපය නිරන්තර ව වෙනස්වීමේ අවධානමට ලක්වන්නේ සිය අනන්‍යතාවය ඇයට ම අවිනිශ්චිත යමක් බවට පත්කරමිනි. අධිකාරීන් සමග අමත ලෙස ගැටෙන ඇය අර්ථාන්විත හෝ තාර්කික නොවන සේ හැඟෙන නියමයන්ට අනුගත වීමටත් අවට සිටින අය නිරත වන ක්‍රීඩාවන් ඇතුළු බොහෝ දේ (එනම් මරණය පවා) තේරුම් ගැනීමටත් වැයම් කරයි.

කීර්තිමත් සාහිත්‍යාධරයෙක් වන විලියම් එම්ප්සන් ඉදිරිපත් කරන අපූරු මතයකට අනුව ඇලිස් යනු “ගුල තුළට ඇදවැටීම තුළ පියෙක් ද, පතුලේ දී කළලයක්ද වන අතර ඇයට උපත ලැබිය හැක්කේ මවක් බවට පත් ව තමන්ගේ ම ගර්භාෂය තුළිනි.”

“කැරොල් කෙදිනක හෝ මනෝලෝක-කාරක මන්ද්‍රව්‍යයන් අත්හදා බැලූවකු බවට සිද්ධිමය නිදසුන් කිසිවක් නැත.”

බොහෝවිට දළඹුවා වෙසෙසින් ම ඔහු දුම්නළයක් උරමින් සහ මායාකාරී හත්තක මත්තෙහි ඇළ වී සිටීමත් හේතුවෙන් මත්ලෝලී සංස්කෘතිය පිළිබඳ ව ඉහියක් ලෙස දැකිය හැකි ය. 1960 ගණන්වල සිට මත්ලෝලීන් ඇලිස්ගේ විකාර අත්දැකීම් කියවනු ලැබුවේ අමරණීය මනෝමය චාරිකාවක් විලසිනි. ජෙෆර්සන් එයාර්ස්ලේන්ගේ “White Rabbit” හි එන පදවැල මෙම සම්පත්වය තවත් ශක්තිමත් කිරීමට යම් පමණකින් සම්මාදම් වේ. “සිතා බලනු ඒවා දුන් උවදෙස ගැන, කැවිය යුත්තෙ ඔබෙ හිසටයි, ඔබෙ හිසටයි. ” මෙම කෘතියේ එන සියලුම මායාකාරී පෙති අමතක කළත් විස්මලන්තයේ විකාරපූර්ණ ඇරඹුම් දර්ශනය තුළ මෙන් ම කාලයේ අසංවිධිත ගැලීම සහ විරිත්තිමත් සහිත වෙෂයර් පුසා නිමේෂයක් තුළ අතුරුදහන් වීම තුළත් මනෝභ්‍රාන්තියක් පිළිබඳ සංවේදනයක් තිබේ.

ඩොප්සන්ගේ ප්‍රියතම ලේඛකයන්ගෙන් කෙනෙක් වූයේ Confessions of an English Opium Eater (ගංජාකාරයකුගේ මතක වස්තුව) නම් ස්වයං-වර්තමය නවකතාව ලිවීම හේතුවෙන් ප්‍රසිද්ධියට පත් වූ තෝමස් ද ක්වින්සි ය. නමුත් කැරොල් (ඔහු කෙටිකලක් හෝමියෝපති ශීත-ප්‍රතිකාර කෙරෙහි නැඹුරු වුවද) කෙදිනක හෝ මනෝලෝක-කාරක මන්ද්‍රව්‍යයන් අත්හදා බැලූවකු බවට සිද්ධිමය නිදසුන් කිසිවක් නැත. කෙසේනමුත් මත්ලෝලීන්ගේ රසිකත්වය විස්මලන්තයෙන් දුරස් නොවූ බව “The Matrix” හි එන මෙ වදන්වලින් පෙනේ. “නිල්පාට පෙත්ත බිච්චොත් කතාව මෙතනින් ඉවර වෙලා ඔයා ගෙදර ඇඳ උඩ ඉඳිව්. රතුපාට පෙත්ත බිච්චොත් ඔයාට මෙහෙ, විස්මලන්තෙම නතර වෙලා හා ගුලේ කොයිතරම් දේවල් තීද කියල බැලූවැහැකි.”

ගෝවා සහ රජවරු

කෙසේනමුත් මෙහි යටිපෙළ අපට කියන්නේ ලිංගිකත්වය සහ මත්ද්‍රව්‍ය ගැන පමණක් ම නොවේ. ඇලිස් යනු දේශපාලනික තත්වයන් දෘෂ්ඨාන්තමය වශයෙන් දැක්වීමක් ලෙසද තවත් විචාරක පිරිසක් දකිති. අප විරවරිය භාවා පසුපස්සේ ගොස් පහළට ඇදවැටීමෙන් පසු ඇය නතරවන්නේ එහැම පිටින් ම විදුෂක රංගනයක් වූ, හැමදෙයක් ම කණපිටට සිදුවන, හොස්ස ළඟින් මැස්සා යන්ට බැරි රැජිනක විසින් කරවන රටකට ය. ඩොප්සන් වික්ටෝරියා රැජින ගැන දැරුවේ ඇගයීම සහ විවේචනය මිශ්‍ර වූ ආකල්පයක් බව ප්‍රකට ය. ඔහුගේ කෘතිය ඇයගේ නොමඳ පැසසුමට ලක්වුණත් ඔහු එහි නිරූපණය කරන පාලන ක්‍රමය ඇගේ රාජ්‍යය සමයට බොහෝදුරට සමාන වූ අක්‍රමවත් එකකි.

“ඇතැම්විට ඇලිස් යනු අසාමාන්‍ය ආහාර වර්‍යා තත්වයන් පිළිබඳ සදාභ්‍යයක් හෝ ‘රෝසමල් අතර සංග්‍රාමය’ උපහාසයට ලක්කිරීමක්ද විය හැකි ය.”

නමුත් මෙම ආගන්තුක දේශය තුළ ඇලිස් හැසිරෙන්නේ කෙසේද? එහි පදිංචිකරුවන්ගේ විකාර සිරිත් සමග ගැටෙමින් ඒවා නිවැරදි කිරීමට යන ඇය අවසානයේ ළංවන්නේ බේදජනක ඉරණමකට ය. මෙය යටත්විජිතකරණය දෘෂ්ඨාන්තමය ලෙස දැක්වීමක් නොවිය හැකි ද?

කෝලිකුට්ටු සහෝදරයන් (Tweedledum and Tweedledee) විසින් ඇලිස් වෙනුවෙන් ගායනා කරන ‘දළ තල්මසා සහ වඩුවා’ ගැන ගීතයද සැඟවුණු අරුතක් ඇතැ යි සිතිය හැක්කකි. ඇතැම් විවරණයන්ට අනුව වඩුවාගෙන් ජේසුතුමන්ද දළ තල්මසාගෙන් ශාන්ත පීතර තුමන්ද හැඟවෙන අතර දළ තල්මසා පිරිවරා සිටින බෙල්ලන්ගෙන් හැඟවෙන්නේ ශ්‍රාවකවරුන් දොළොස් නම ය. නමුත් තවත් සමහරුන් කියාසිටින්නේ මෙය බ්‍රිතාන්‍ය අධිරාජ්‍යය පිළිබඳ ව බවත් දළ තල්මසාගෙන් සහ වඩුවාගෙන් එංගලන්තයත් බෙල්ලන්ගෙන් එහි ජනපදන් නිරූපණය කර ඇති බවත් ය. ජේ. බී. ප්‍රිස්ට්ලිද මෙහි යටිපෙළ ගැන අදහස් දක්වමින් දළ තල්මසා සහ වඩුවා යනු දේශපාලකයන් අයත්වන කුලක දෙකක් ගැන නියෝජනයක් විය හැකි බව පවසයි.

ඇලිස් දුටු විස්මලන්තයේ සැබෑ අරුත වටහාගැනීමට පශ්චාත් පරම්පරාවන් ගත් උත්සාහයන්ගෙන් මතුවන සිත්ගන්නාසුලු අපූර්වත්වයකින් යුතු විග්‍රහයන් පිරික්සීමෙන් පෙනීයන දෙය නම් යුග ධර්මතාවන්ගේ වෙනස්කම් කෘතියක අර්ථවිග්‍රහයන් කෙරෙහි කෙතරම් රැඩිකල් බලපෑම් කරන්නේද යන්නයි. සැබැවින් ම මෙම කෘතිය තුළින් කවර යුගයකදී වුවත් ඒ ඒ යුගයේ අධිපති වන දැක්ම සහ සමාජයේ රුවියද මතුකර දැක්විය හැකි වීම ම මෙහි සර්වකාලීන විශිෂ්ටත්වය සම්බන්ධයෙන් සාක්ෂ්‍යයක් වන්නේ ය.

මේ පිළිබඳ විවාදය තවමත් නොනිමී ය. ඇලිස් යනු අසාමාන්‍ය ආහාර වර්‍යාවන් ගැන කියවෙන උපමා කතාවක් ලෙස; අමුතු ම පාරක ගිය නව සංකේතීය විජගණනය පිළිබඳ අනතුරු අගවනසුලු විවේචනයක් ලෙස; ‘රෝසමල් අතර සංග්‍රාමය’ අරබයා වූ උපහාස කථාවක් ලෙස වශයෙන් විවිධ විචාර විග්‍රහයන් ඉදිරිපත් වේ. කෙස්පැලෙන තර්ක විතර්ක හමුවේ අපි දු ඇලිස් මෙන් ම අන්දමන්ද වෙමු.

චාල්ස් ඩොප්සන් දෛනික ජීවිතය තුළ ගණිතය පිළිබඳ විශ්වවිද්‍යාල ආචාර්යවරයෙකු වූ හෙයින් ඔහුගේ සාහිත්‍යය කෘති අංක-ගණිතයමය සහ ජ්‍යාමිතිකමය මායාවන්ගෙන් පිරී තිබීම අරුමයක් නොවේ. පිස්සු තොප්පිකාරයාගේ තේරවිල්ලේ පටන් රැජිනගේ ක්‍රොකේ ක්‍රීඩාව දක්වා ප්‍රභේලිකා රැසක් විසින් ඇලිස් විඩාවට පත්කෙරෙන අතර ඒවා විසඳීමට ඇය ගන්නා ප්‍රබෝධජනක උත්සාහයන් ව්‍යර්ථ වන්නේ ඒ හැමවිටම ඒවා කිසිම අර්ථවත් පිළිතුරක් ලබා නොදෙන ඵලරහිත විකාර පැන පමණක් බව අවබෝධ

වීමෙනි. ඩොප්සන් තර්ක-ශාස්ත්‍රඥයකු වුවත් ඔහුගේ විස්මලන්තය නම් අතාර්කික බව රජකරන දේශයකි. ඇතැම්විට ප්‍රාණවත් නවතාවයෙන් යුතු සිය කෘතිය තුළින් ඔහු කීමට අපේක්ෂා කළ ප්‍රධාන ම දෙයත් එය විය හැකි ය; එනම් ලෝකය යනු බොහෝවිට අපගේ බුද්ධිමත් හිතළු බිඳදමන උමතු තැනක් බවත් එහි සැඟවුණු අරුත් සෙවීමට වඩා මතුපිට මුණගැසෙන රසවත්බව ආස්වාදනය කිරීම ඇඟට ගුණ බවත් ය.

මෙම ලිපිය BBC බ්‍රිතාන්‍යය සේවය විසින් මෙම විස්මිත දිවයිනේ උරුමය හඳුනාගැනීමේ අරමුණින් පළකරන ලිපි මාලාවක අංගයකි. අප වෙබ් අඩවියට පිවිසීමෙන් අනිකුත් රටවල පාඨකයන්ටද මෙම ලිපි මාලාව කියවිය හැකි අතර ලේස්බුක් හෝ විවිටර් තුළ අපගේ රසික පිටු පසුහැඹීමෙන් අපගේ නවතම පුවත් දැකිය හැකිය.

- හෙල්සිබා ඇන්ඩර්සන්
(2016 මැයි 31)

([Hidden Messages of Alice in Wonderland](#) නම් BBC ලිපියේ සිංහල පරිවර්තනයකි.)

පරිවර්තනය - සවිත්ත මදුෂාන්

